

N. JUHÁSZ TAMÁS

A Denevér árnyékából

Talán mondanom sem kell (vagy kéne), hogy a képregények nem a modern korban kezdték meg pályafutásukat. Elég lenne csak az ókori egyiptomi falfestményekre gondolnunk,¹ sőt, hogy továbbmennék az időben, a kőkorszaki barlangrajzokhoz érkeznénk. Talán ebből is látszik, hogy az emberiség már a történelmének hajnalán kifejezetten vonzódott a vizuális ábrázolásokhoz. Később, az írás kifejlődését követően a képi „világ” egyre jobban kiszorult a történetmesélés folyamatából – bár tény, hogy teljesen sosem tudta azt kiszorítani.

Mielőtt azonban teljesen elmerülnék a múltban (és amely egyértelműen nem céloml) ugorjunk is a képregények, és azon belül az egyik „legemberibb” szuperhős világába. Feltehetnénk a kérdést, hogy mi az, ami vonzóbbá teszi a képregényeket a regényeknél. Egyfelől az lehet a magyarázat, hogy ezek a „füzetecskék” (igen) kevés szöveggel operálnak, másfelől a képek (filmszerű) sorozata és ábrázolásmódja megkönnyebbíti az olvasást és a történet megértését. Két művészeti irányzat (illetve médium) kvázi tökéletes „keverékéről” beszélhetünk.

Azt is megállapíthatjuk, hogy a mai fiatalok, akik videojátékokon és (animációs) filmsorozatokon nőnek fel, hamarabb fognak képregényeket a kezükbe venni, semmint egy hagyományos könyvet. Ezt a tényt pedig a manapság oly jól fel- és kiépített franchise szériák remekül ki is használják: filmekhez és játékokhoz rendszeresen jelennek meg különféle adaptációk, ezek mellett kiegészítő történetszálak is. Bizonyos esetekben pedig egy-egy képregény hivatott felvezetni a „főbb” alkotásokat, vagy akár egy egész újonnan induló „franchise”-t.

A képregények vizualitásának köszönhetően talán nem is csoda, hogy viszonylag elég hamar elkezdték a (film)sorozatok elkészítését. Az emberiségnek mindig szüksége volt (szuper)hősökre, és a képregények (ezek mellett az azokból készül filmek és sorozatok is) az antik hősök modernizált archetípusával operáltak, ezzel pedig kitöltötték egy újabb űrt. Apró észrevételként megjegyezhetnénk, hogy ezek a szuperemberek sokszor kitaszítottá válnak a társadalom szemében, családjuk vagy szeretteik halálát követően válnak azzá, akik óvják „társaik” életét, és válnak a társadalom védelmezőivé. Pszichológiai szemszögből, ha megfigyeljük a mai modern társadalom tagjainak egymástól való elhidegülését, akkor egyértelművé válhat a számunkra, hogy miért annyira közkedveltek a képregények a fiatalabb korosztály számára.

¹ Ezekre tekinthetünk egyfajta proto-képregényekként is.

2 *Batman* (A Denevérember), rendezte Tim Burton, főszereplők: Michael Keaton, Jack Nicholson, Kim Basinger, 1989.

3 *Batman Returns* (Batman visszatér), rendezte Tim Burton, főszereplők: Michael Keaton, Danny DeVito, Michelle Pfeiffer, Christopher Walken, 1992.

4 *Batman Forever* (Mindörökké Batman), rendezte Joel Schumacher, főszereplők: Val Kilmer, Chris O'Donell, Nicole Kidman, Tommy Lee Jones, Jim Carey, 1995.

5 *Batman & Robin* (Batman és Robin), rendezte Joel Schumacher, főszereplők: George Clooney, Chris O'Donell, Alicia Silverstone, Arnold Schwarzenegger, Uma Thurman, 1997.

A két fő rivális képregénykiadó: a Marvel és a DC (eredetiben detective comics) mindig is igyekezett, hogy elnyerje olvasói kegyét, így aztán nem is csoda, hogy annyi szuperhős közül válogathatunk kényűnkre-kezdűnkre.

A Marvel képregények leginkább olyan környezetben játszódnak, amelyek a mi világunkban is megtalálhatóak (pl. New York), mind-ezek mellett „emberibb” karakterei vannak. A DC ezzel szemben kitálalt helyszíneken (pl. Metropolis, Gotham City) futtatja karaktereit, amelyek leginkább félisteni hatalommal bírnak. Ez utóbbiak közül a legemberibb szereplőnk és hősünk az oly jól ismert Bruce Wayne, azaz Batman.

A Sötét Lovag először 1939-ben bukkant fel a képregények oldalain, hogy rettegéssel töltse meg a bűnözők szívét. Alkotói: Bob Kane (rajz) és Bill Finger volt. A két szerző lényegében több karakterből gyúrta össze Batman figuráját, mint például Holmes, vagy Zorro. Bruce Wayne alakját is Don Diego alakjából merítették.

A denevérember megjelenését követően szinte azonnal közkedvelt ikonikus figurává vált a rajongók körében. Ahogy a detective comics nevéből is adódik, Batman bűntények után kezdett el nyomozni (deduktív logikájával kiemelkedett a többi szuperhős társa közül – az Igazság Ligája), s „társaival” ellentétben semmi különleges képessége nem volt, így csupán az eszére, ügyességére és harci tudására támaszkodhatott.

Batmant 1939-es megjelenése óta számtalan író megreformálta, míg végül Frank Miller *The Dark Knight Returns* sorozata tette sokkalta árnyaltabbá, amely mind a mai napig megmutatkozik, és jellemzője a Batman-történeteknek. Batman realiztikusabbá tételéhez elsősorban Julius Schwartz szerkesztő neve köthető, aki a korábbi misztikusabb, illetve sci-fisebb megközelítés után leginkább a detektívtörténetek hangulatára fektette a hangsúlyt.

A Sötét Lovag kalandjaiból elsőként 1943-ban (tehát az első képregény megjelenését követő 4. évben) készült el az első filmsorozat. Később 1966-ban újabb sorozat indult Adam West szereplésével, amely azonnal hatalmas sikert ért el, később a sorozat maga is hatással volt a képregényekre, amelyekből készült. Ez a kölcsönhatás mindmáig érvényes a füzetek és adaptációik között. Az első nagyjátékfilm is ehhez a sorozathoz köthető, amelyet lényegében a sorozat pilot (bevezető) epizódjának is tekinthetünk.

Ezt követően, a 80-as évek végén Tim Burton készítette el saját vízióját Batmanről (*Batman²*, *Batman visszatér³*), majd a rendező helyét Joel Schumacher vette át (*Mindörökké Batman⁴*, *Batman és Robin⁵*). Miután második filmje gyakorlatilag megbukott mind a kritikusok, mind a rajongók körében, a Warner stúdió másfél évtizeddel később úgy döntött, hogy ideje újraindítani Batman filmes pályafutását. Christopher Nolan vezetésével így készült el a Sötét Lovag-trilógia. E (rövidnek talán nem is nevezhető) felvezetés után most vegyük sorra kicsit részletesebben a Batman szereplésével készült nagyjátékfilmeket.

Az 1943-as sorozatban Batman történetét áthatja a háború propagandája (akárcsak az akkoriban készült legtöbb képregényt is), alkalmazkodva egy sötétebb kor világához. Az idők azonban változtak, így a karaktereknek is formálódniuk kellett, hogy sikeresek maradhassanak. Az 1960-as években tehát egy teljesen új világnézettel kellett azonosulniuk. Az Adam West és Burt Ward főszereplésével készült sorozat, illetve az első mozifilm is magán viseli a hippi korszak (poénos) nyitottságát. Ezt nevezzük camp stílusnak. A *Batman*⁶ mozifilm egyik különlegessége az, hogy magában egyesíti a tv-sorozat karaktereit, főbb ellenfeleit, mint például Jokert, a Pingvint, Riddlert, vagy a híres Macskanőt. Mai szemmel nézve a filmet, sokkal inkább groteszknak érezhetjük, elég csak a cápariasztó spray-re gondolnunk. Ugyanakkor azt sem szabad elfelednünk, hogy bizonyos szempontokból jelentős hatással volt a később megjelenő képregényekre, illetve a (Schumacher által készített) filmekre is. Elsőként kiemelném Batman használati tárgyainak sokaságát, másodsorban a Batmobil designját is jelentősebben kiemelték, amely a későbbiek során befolyásolta más médiumbeli szerepét, hasonlóképp, mint azt az 1980-as években készült Tim Burton alkotásaiban szereplő Batmobil is tette. Azt is célszerű kiemelnünk az 1966-os film kapcsán, hogy a képregények olyan jól ismert elemét, a verekedések hanghatásait is felhasználták (pl. Poww), így bizonyos értelemben bár adaptációról van szó, de nem szakítja el magát túlzottan az alapjaitól. Részben tehát össze is mossa a két médium határait.

Mivel a korábbi képregényeknél Batman és Robin karakterére rásütötték, hogy homoszexuálisok, a camp stílusnak köszönhetően a készítőik rájátszottak (parodisztikusan) erre az „elemre”, viszont a negatív visszhang miatt a későbbiek során úgy döntöttek, hogy több női karaktert kell beemelni a vizuális feldolgozásba.

Bizonyos szempontból talán sokkal érdekesebb lenne megvizsgálunk a 2003-ban készült *Return to the Batcave: The Misadventures of Adam and Burt*⁷ (Visszatérés a Denevérbarlangba: Adam és Burt kalandjai) című tévéfilmet, amelyben a korábbi Batmant és Robint alakító színészek az ellopott Batmobil nyomába erednek, hogy felderítsék, ki lopta el a híres járgányt. Részben azért érdekes számunkra ez a film, mivel egyfelől foglalkozik az 1966-ban készült sorozat „készítésével”, és annak visszhangjával, másodsorban annak utóhatásaival (az egyes színészekre) – ez utóbbit természetesen a camp stílus parodisztikus elemeit felhasználva teszi. Erre kimondottan van egy remek easter egg momentum, ahol is a fiatal Westet alakító színész egyetlen kicsi tasakból szedi elő Batman legkülönfélébb (és méretű) használati tárgyait.

Sok rajongó (nosztalgikus szemmel nézve) remek alkotásnak tartja az 1960-as években futó sorozatot és filmet, azonban valójában inkább kiváló korlenyomatként kéne tekintenünk rájuk, amelyek mai szemmel nézve inkább a hippi korszak (nevetségességnek nevezhető) képregény-adaptációi. Erényük inkább későbbi utóhatásukban kerekendő.

6 *Batman: The Movie*, rendezte: Leslie H. Martinson, főszereplők: Adam West, Burt Ward, 1966.

7 *Return to the Batcave: The Misadventures of Adam and Burt*, rendezte Paul A. Kaufmann, főszereplők: Adam West, Burt Ward, 2003.

8 „Táncoltál már valaha az ördöggel sápadt holdfénynél.”

9 *Beetlejuice*, rendezte Tim Burton, főszereplők: Michael Keaton, Alec Baldwin, Geena Davis, 1988.

10 *Batman Begins* (Batman: Kezdődik!), rendezte Christopher Nolan, főszereplők: Christian Bale, Gary Oldman, Michael Caine, Liam Neeson, 2005.

11 *Star Wars* (Csillagok háborúja), rendezte George Lucas, főszereplők: Mark Hamill, Carrie Fisher, Harrison Ford, 1977.

„Have you ever danced with the devil by the pale moonlight”⁸

Az első önálló nagyjátékfilm 1989-ben készült el, Sam Hamm történetéből, Tim Burton rendezésében. Bár a történet már 1986-ban elkészült, és Burtont a Warner Bros már felkérte a rendezésre, egészen az 1988-as *Beetlejuice*⁹ c. film sikerességéig nem kapott zöld utat. Rengeteg színészt felkerestek Batman megformálásának lehetőségével, a rendező azonban ragaszkodott Michael Keatonhoz (szerintem szerencsére). A Warner Brosnál ugyanis akkoriban úgy tartották, hogy egy komikus nem képes eljátszani egy komoly szerepet. Ősellenfelét, Jokert pedig a kiváló Jack Nicholson formálta meg.

Tim Burton vizuálisan egy régi „New York” típusú, art decós Gothambe vezeti a nézőt, amelyet nem egy helyen gótikus elemekkel tűzdel meg. Ugyanez a gótikus, mitizáló ábrázolásmód érvényes szuperhős karakterünkre is. Burton nyilván szándékosan dolgozott olyan beállításokkal, amelyek még inkább nem evilági teremtménnyé tették a Denevérembert, ugyanakkor kifejezetten jól ellensúlyozza ezt az esetlen, emberibb Bruce Wayne karakterrel. Joker karaktere ezzel szemben, azaz Batman „sötétebb” ábrázolásával ellentétben sokkalta inkább az 1980-as évek popkultúrájának kivételése és kiforgatása (remek háttérelemként emeli ki ezt a nyomvonalat Prince zenéje). Ugyanígy érdekes elem a két „emberi szörny” kapcsolata. Míg a képregényekben Joe Chill öli meg a fiatal Bruce szüleit (ezt az „eredettörténetet” használja fel a *Batman: Kezdődik!*¹⁰), addig az 1989-es filmben Jack Napier a gyilkos, aki ezzel a tetteivel hívja elő önnön Nemezisét, a Denevérembert. A történet során az álarcos bosszúálló megütközik Napierral, aki egy kemikáliákkal teli konténerbe zuhan, s így jön létre az örült Joker. A két karakter lényegében egymást hozza létre, s a film klimatikus végében majdnem el is pusztítják egymást.

A film kritikai (és más) sikereit elérve talán nem is csoda, hogy készült egy animációs sorozat (VHS/DVD-filmekkel), illetve további három filmpizód követte. Mielőtt tovább haladnánk, foglalkozunk pár mondat erejéig a mára már klasszikussá vált animációs sorozattal is. Az animációs sorozat 92-től 95-ig futott a televízióban (Magyarországon szintén látható volt – ezek később DVD-n meg is jelentek). A rajzfilmsorozatot Bruce Timm és Eric Radomski készítette, Batmannak pedig Kevin Conroy adta a hangját, aki elsőként választotta külön hangjátékával Bruce Wayne és Batman karakterét. Joker hangját egyébként az a Mark Hamill adja, aki a *Star Wars*¹¹ filmekben alakította Luke Skywalkerert. Érdekességként meg lehet említeni, hogy a később készülő *Batman: Arkham* videojáték több színészt is szerepeltet.

Az animációs sorozat, mivel merít Burton filmjeinek hangulatából és dizájnjából, sötétebb, mint elődei, s ennek köszönhetően témájában is nyugodtan meríthetett komolyabb történetekből. A sorozat kidolgozottságának köszönhetően négy Emmy-díjat is nyert, mint egyedülálló animációs program.

Az első Burton-féle *Batman* mozifilm sikere után a stúdió azonnal a folytatáson kezdett el gondolkodni. A forgatókönyvet ezúttal is Sam Hamm (és Daniel Waters) írta. Tim Burton eredetileg nem kívánt visszatérni a rendezői székbe, ám a Warner Bros. szabadabb kezet adott neki. A forgatókönyv eredeti változatában már feltűnt volna komolyabb szerepben Harvey Dent és Batman segítőtársa, Robin is (a két karakter végül a harmadik filmben kapott szerepet). A történet végleges változatában a Pingvin (Danny DeVito) és a Macskanő (Michelle Pfeiffer) kerültek szerepbe mint a Denevérember ellenfelei. A történet merít a Bibliából is, mégpedig Mózes történetéből, ahol Egyiptom elsőszülöttei meghalnak. A filmben Pingvin próbálja megölni Gotham elsőszülött fiait. A forgatást óriási titoktartás övezte, a színészeknek egy kitűzött kellett viselniük, amelyen egy „álfilm” címe volt feltüntetve, érdekesség, hogy még Kevin Costner sem látogathatott el a forgatásra. A film végén látható utolsó jelenet is (amelyben a Macskanő ismét felbukkan) csak a végső munkálatoknál került a filmbe. Gotham városát ezúttal az orosz és német expresszionista stílusban „építették” fel, ennek köszönhetően sokkalta élesebben rajzolódik ki, ellentétben a korábbi gótikus mintázattal. A film zenéjét ezúttal is Danny Elfman készítette, aki azt nyilatkozta, hogy a végeredmény egy filmzene és egy opera keveréke lett. A film kritikailag jobban értékelt volt, mint elődje – kiemelve DeVito és Christopher Walken alakítását –, ám ugyanakkor sokan azt nyilatkozták, hogy sötétebb, mint az első *Batman*-film, az erőszak és a szexuális tematika nem teszi gyermekbaráttá. Talán ennek a véleménynek köszönhető, hogy a Warner úgy döntött, a következő filmnek már családbarátnak kell lennie, s ezzel egy új korszak érkezett el a *Batman* filmek történetében, Tim Burton és Michael Keaton pedig kiszálltak a projektből.

A sorozat következő darabja 1995-ben került a mozikba, ez volt a *Mindörökké Batman*. Az új epizódot Joel Schumacher rendezte, Michael Keaton szerepét pedig Val Kilmer vette át. A filmben feltűnik Dick Greyson, vagyis Robin, Két arc (akiket kiírtak az előző részből), illetve Riddler (Edward Nigma). A film tónusa eltér Burton sötét és gótikus, némiképp disztópikus hangulatától, ahogy a filmgyártó társaság is szerette volna, sokkal inkább családbarát megközelítésű, amely a (sokszínű) neon jellegű fények gyakori használatában is megnyilvánul. Schumacher közelítése a tematikához erősen merített a 60-as években futó sorozatból. A rendező eredetileg Frank Miller: *Year One* (*Első év*¹²) című alkotását szerette volna elkészíteni, ám a Warner ezt nem hagyta jóvá, mivel nem előzményt szerettek volna, hanem folytatást. Érdekesség, hogy Nigma szerepét Michael Jackson szerette volna eljátszani, ám azt végül Jim Carey kapta meg. A *Mindörökké Batman* újabb *Batmobile*-t mutatott be (tekintve, hogy a korábbi gép megsemmisült), illetve felbukkantak Batman ruházatán a mind a mai napig emlegetett mellbimbók. Ahogy a rendező, úgy a zeneszerző személye is megváltozott, s ezúttal Elliot Goldenthal dalait hallhattuk, s az új irányzat itt is megmutatkozott, ugyanis

12. A *Year One* képregénynek szintén készült animációs film változata, Magyarországon *Batman: A kezdet kezdete* címmel jelent meg DVD-n.

13 *Memento*, rendezte Christopher Nolan, főszereplők: Guy Pierce, Carrie-Anne Moss, 2000.

Goldenthalt megkérték arra, hogy teljes mértékben kerülje Elfman korábbi témáit. A film kritikailag megosztó volt, ám bevételileg szépen teljesített, s ennek következtében borítékolható volt, hogy hamarosan újabb Batman-film kerül a mozikba.

A sorozat záró része, a *Batman és Robin* 1997-ben került a nézők elé, szintén Joel Schumacher rendezésében. A főszerepben George Clooney tűnik fel, mint Batman, Chris O'Donnell (Robin), Alicia Silverstone (Batgirl), ellenfeleik pedig Arnold Schwarzenegger (Mr. Freeze) és Uma Thurman (Poison Ivy, azaz Méregcsók). A film hihetetlenül rossz kritikákat kapott (nem is csoda), manapság is a legrosszabb filmek között emlegetik. Stílusában a *Mindörökké Batman* és a 60-as évek sorozatát másolja, amely a 90-es évek végére már ténylegesen nevetségessé vált. A Robint alakító Chris O'Donnell úgy nyilatkozott, hogy a forgatás során úgy érezte, gyerekeknek készül reklámozni, nem pedig filmet. Clooney azt mondta, hogy a film pénzkidobás volt, és hogy valószínűleg megölték vele az egész franchise-ot. A rendező később bocsánatot kért a rajongóktól.

A Warner Bros. azonnal újabb rész készítésébe szeretett volna belefogni (ez még a *Batman és Robin* forgatása közben történt), de Akiva Goldsman forgatókönyvíró nem vállalta el a feladatot. 1996 végén megkérték Mark Protosevichet, hogy készítsen vázlatot, ez lett volna a *Batman Triumphant*. A *Batman és Robin* sikertelenségét látva a cég elgondolkodott, hogy elkészítik a *Batman Beyond* (egy a jövőben játszódó sorozat) élőszereplős változatát, illetve Frank Miller: *Year One* előzménytörténetét. A Warner Darren Aronofsky mellett döntött mint rendező, aki Millerrel közösen el is készítették a saját forgatókönyvüket a *Year One* képregény alapján, de végül aztán mégsem készítették el a filmet. Az ötlet azonban megmaradt, így Christopher Nolan kezébe került a következő Batman-film, amellyel a szuperhős filmek új korszaka köszöntött be.

A Burton/Schumacher széria utolsó epizódjának bukását követően sokáig úgy tűnt, hogy Batman nem fog újabb filmfeldolgozást kapni, ám a Warner Bros. már lassacskán készítette elő a terveket a sorozat rebootolására (ebből született a *Batman: Kezdődik!* című film). A következő filmre Christopher Nolant, a *Memento*¹³ című film rendezőjét kérték fel. A rendezőnek az volt az elképzelése, hogy úgy mutassa be a Denevérembert, mint még korábban senki sem. Így aztán az első film a trilógiából Batman eredettörténetét mesélte el (a *Year One*, *The Man Who Falls* és a *The Long Halloween* képregények történetét felhasználva), másrészt realiztikus megközelítéssel akarta bemutatni a Sötét Lovag történetét, ennek köszönhetően, ha vizuálisan nem is, de a korábbi filmekhez képest sötétebb történetet láthatnak a nézők. Amíg Burton mitizálta Batman karakterét, addig Nolan legendává akarta felemelni azt, és szerintem kijelenthető, hogy ezt a célját sikerrel el is érte.

Ha a realista megközelítést figyelembe vesszük, akkor láthatjuk, hogy Batman felszerelése, ruházata, járművei is sokkal inkább a praktikusságra fektetik a hangsúlyt, s a korábbiaktól eltérően nem a dizájn-

ra, de mindezek mellett természetesen úgy, hogy mindennek megmaradt az eredetisége, jellemzője. Batman ruházata lényegében egy katonai kevlár mellényből áll, köpönyege egy emlékező polimer anyagból, amely hasonlóképp viselkedik elektromos hatásra, mint a sárkányrepülők vászna. Wayne mindezek mellett felhasználja korunk más csúcstechnológiás eszközeit is a nyomozásában és a bűn elleni harcban. Hasonlóképpen elődeihez, ezúttal is egy új Batmobil került bemutatásra, amely szintén a praktikusságot vette figyelembe, ez az úgynevezett Tumbler, amely egy páncélozott katonai terepjáróra hasonlít. A készítők nyilvánvalóan Miller egy másik képregényéből, *A Sötét Lovag visszatér*ből merítették az ötletet.

Az új megközelítés természetesen új zenei témát is hozott magával, a sötétebb, vibrálóbb, ütemesebb dallamokat Hanz Zimmer és James Newton Howard írta. A főbb szereplőkről sem szabad megfeledkeznünk: Wayne/Batman szerepében Christian Bale-t láthatjuk, Alfredot Michael Caine alakította, a filmben szerepelt továbbá Liam Neeson, Gary Oldman, Katie Holmes és mások.

A *Batman: Kezdődik!* újféle megközelítése a képregény-adaptációkhoz rendkívüli hatással volt más filmes zsánerekre is, így olyan filmek használták ezt az új nézőpontot, mint például a 2014-es *Robotszaru*¹⁴, a *Terminátor – Megváltás*¹⁵, az újraindított *Star Trek*¹⁶, vagy a *Godzilla*¹⁷.

A film sikerét tekintve nem is csodálkozhatunk, hogy már nem sokkal később, 2008-ban bemutatták a *Sötét Lovag*¹⁸ című folytatását. Ezt az epizódot tartják sokan az eddigi legjobban elkészített Batman-adaptációnak. Ez a rész a *Long Halloween* és a *The Killing Joke* című képregényeket használta fel története alapjának. Batman ellenfelei ezúttal Joker és Két Arc, akiket Heath Ledger és Aaron Eckhart alakított a vásznon. Ledger, aki később tragikus körülmények között elhunyt, alakításáért megérdemelt posztumusz Oscar-díjat kapott.

A film egyik legfőbb tematikája a kettősség, amely a karakterek pszichológiájára épít, s ennek egyik fő ütközőpontja maga Joker, aki ezt kihasználva be akarja bizonyítani, hogy az emberekre elég egy kis ráhatás és máris képesek örülteként viselkedni. Ez a pszichés nyomás nehezedik Harvey Dentre, aki elveszíti a barátnőjét a film során és ennek következtében bűnüldözőből bűnözővé válik. A történet során maga Bruce Wayne is elgondolkodik azon, hogy talán ideje volna átadnia a helyét a törvényes rendőri, ügyészégi munkásoknak, ám végül rájön arra, hogy az embereknek, a városnak, azaz Gotham city-nek szüksége lesz rá, s úgy dönt, hogy Két Arc bűneit is magára vállalja, csak azért, hogy a korábbi törvények alapján ne rendüljön meg az emberek Dentbe vetett hite.

A trilógia záró epizódja 2012-ben került a mozikba. A *Sötét Lovag: Felemelkedés*¹⁹ a *Knightfall* és a *No Man's Land* című képregényeket dolgozza fel. A történet a második rész után nyolc évvel játszódik, Bruce Wayne visszavonultan él a kastélyában, a korábbi események következményeképp Batman is eltűnt Gothamból. Ekkor

14 *RoboCop* (Robotszaru), rendezte: José Padilha, főszereplők: Joel Kinnaman, Gary Oldman, Michael Keaton, 2014.

15 *Terminator Salvation* (Terminátor – Megváltás), rendezte McG, főszereplők: Christian Bale, Sam Worthington, Anton Yelchin, 2009.

16 *Star Trek*, rendezte: J. J. Abrams, főszereplők: Chris Pine, Zachary Quinto, Karl Urban, Eric Bana, 2009.

17 *Godzilla*, rendezte: Gareth Edwards, főszereplők: Aaron Taylor-Johnson, Ken Watanabe, Elisabeth Olson, Bryan Cranston, 2014.

18 *The Dark Knight* (A Sötét Lovag), rendezte Christopher Nolan, főszereplők: Christian Bale, Gary Oldman, Michael Caine, Heath Ledger, Aaron Eckhart, 2008.

19 *The Dark Knight Rises* (A Sötét Lovag: Felemelkedés), rendezte Christopher Nolan, főszereplők: Christian Bale, Michail Caine, Gary Oldman, Tom Hardy, Anne Hathaway, Marion Cotillard, 2012.

20 *Man of Steel* (Az Acélember), rendezte Zack Snyder, főszereplők: Henry Cavill, Amy Adams, Michael Shannon, 2013.

azonban feltűnik Bane (Tom Hardy), akinek az a szándéka, hogy mentorához hasonlóan (Liam Neeson alakította az első részben) elpusztítsa Gotham városát. Wayne-nek tehát újra fel kell öltenie az álarcot, hogy megküzdjön a gonosztevővel. A történet során felbukkan Macskanő is (Selina Kyle, őt Anne Hathaway alakítja), aki kénytelen elárulni Batmant, aki így súlyosan megsérül, majd egy messzi börtönbe vetik. Bane káoszt szabadít eközben a városra. Végül egy gigászi fináléban Batman képes lesz legyőzni önnön korlátait és ellenfeleit, ám ez azzal jár, hogy feláldozza önmagát a városért. Az áldozat lényege pedig nem más, minthogy egy legendát, egy pozitív képet, reményt adjon az embereknek, hogy bármit képesek elérni, ha önmagukat meg akarják védeni a bűnnel és a bűnözőkkel szemben. A jó és a gonosz harcának kicsúcsosodása és a jó győzelmének végső pontjával zár a film. Bruce Wayne természetesen életben marad, ám már csak távoli szemlélővé válik, mivel tudja, hogy az eszme fontosabb.

Sajnos azt is meg kell említeni, hogy egy tragédia is köthető ehhez a filmhez, ugyanis a Colorado Aurora városban a vetítés során egy gázmaszkos örült, aki Jokernek nevezte magát, miután elkapták a rendőrök, megölt 12 embert, és több mint 70-et megsebesített. Sajnálatos, hogy az örültség is sok esetben képes egy eszme vagy vallás mögé bújni.

A *Sötét Lovag: Felemelkedés* kritikai és bevételi szempontokból is hihetetlenül teljesített, ám a készítők jelezték, hogy történetüket befejezettek tekintik, így a sorozathoz nem fog készülni további epizód, ezzel pedig egy újabb korszak zárult le a Batman-filmek történetében.

A Denevérember, mint azt már korábban is írtam, nem csupán képregényekben, hanem animációs sorozatokban és filmekben, videojátékokban is folytatta karrierjét. Ez utóbbinál kiemelném a már említett *Batman: Arkham* játéksorozatot, amely az összes médium lényegét képes volt ötvözni, mégpedig hihetetlen sikerrel. A karakter továbbá fel fog tűnni a szintén Nolan által megindított *Acélember*²⁰ folytatásában, a *Batman vs. Superman: Dawn of Justice* című filmben, akit Ben Affleck fog alakítani. Az előzetes információkat nézve feltételezhető, hogy a történet alapja *A Sötét Lovag Visszatér* képregényre fog építeni. Ez utóbbi animációs filmváltozata magyarul is beszerezhető és megtekinthető. Természetesen nem szabad megfedkezünk a 2014-ben indult *Gotham* című sorozatról sem, amely egyfajta előzménye az egész Batman történetnek, s a készítők azt nyilatkozták, hogy maga a hős nem fog megmutatkozni a történet során. Az első évad történései a Wayne-gyilkosság körül zajlanak. Befejezésül csak annyit fűznék még hozzá, hogy Batman története 75 év után is még mindig képes elkápráztatni a rajongókat. A sötét lovag mindannyiunk csendes őrzője, s továbbra is az marad.